

**2015 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES
 VERTINIMO INSTRUKCIJA. Pagrindinė sesija**

I dalis

Teisingas atsakymas į kiekvieną I dalies klausimą vertinamas 1 tašku.

Klausimo nr.	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Atsakymas	D	B	D	A	B	D	B	A	A	D
Klausimo nr.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Atsakymas	C	C	C	A	B	A	D	D	C	C
Klausimo nr.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Atsakymas	D	B	B	B	C	D	A	B	B	C

II dalis

Teisingas atsakymas į kiekvieną II dalies klausimą vertinamas 1 tašku.

Klausimo nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymas	2	39 g/mol	7	0 °C	15	O	3	3 mol	HCHO	pH = 6,7

III dalis

Pastaba: visos bendrosios ir joninės reakcijų lygtys vertinamos 2 taškais; jei reakcijos lygtyje padaryta klaida (neišlyginta reakcija, neteisingas ar praleistas indeksas arba jono krūvis, taip pat jei nenurodyta, kad reakcija yra pusiausvyrinė), vertinama 1 tašku.

Reikšminiai žodžiai paryškinti.

1 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.	$\omega(\text{H}_2\text{O}) = \frac{10 \text{ mol} \cdot 18 \text{ g/mol}}{1 \text{ mol} \cdot 322 \text{ g/mol}} = 0,559 \text{ arba } \omega(\text{H}_2\text{O}) = \frac{10 \text{ mol} \cdot 18 \text{ g/mol}}{1 \text{ mol} \cdot 322 \text{ g/mol}} \cdot 100 \% = 55,9 \% -$ <p><i>1 taškas.</i> Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</p>	1
2.	<p><i>1. Apskaičiuotas Na₂SO₄ kiekis, kuris lygus Na₂SO₄·10H₂O kiekiui – 1 taškas.</i></p> $n(\text{Na}_2\text{SO}_4) = n(\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}) = 0,25 \text{ l} \cdot 0,05 \text{ mol/l} = 0,0125 \text{ mol}$ <p><i>2. Apskaičiuota Na₂SO₄·10H₂O masė – 1 taškas.</i></p> $m(\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}) = 0,0125 \text{ mol} \cdot 322 \text{ g/mol} = \mathbf{4,025 \text{ g}}$ <p><i>Atsakymas: m(Na₂SO₄·10H₂O) = 4,025 g.</i></p> <p><i>Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</i></p>	2
3.	<p><i>Matavimo kolba – 1 taškas.</i> Kolba – 0 taškų.</p>	1
4.	<p>Liepsna nusidažo geltona spalva – 1 taškas.</p>	1
5.	$\text{Na}_2\text{SO}_4(\text{aq}) + \text{BaCl}_2(\text{aq}) \rightarrow \text{BaSO}_4(\text{k}) + 2\text{NaCl}(\text{aq}) - 2 \text{ taškai.}$ <p><i>BaSO₄(k) – baltos nuosėdos – 1 taškas.</i> Jei nenurodė agregatinių būsenų, taškų skaičius nemažinamas. Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas atsakymas.</p>	3
Iš viso		8

2 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.	3,2 ml – 1 taškas.	1
2.	Įkišta į mėgintuvėlį rusenanti skalelė užsidega – 1 taškas.	1
3.	$2\text{H}^+(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2(\text{d})$ arba $2\text{H}_2\text{O}(\text{s}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2(\text{d}) + 2\text{OH}^-(\text{aq})$ – 2 taškai. Jei nenurodytos agregatinės būsenos, vertinimas mažinamas 1 tašku.	2
4.	Kylant elektrolizuojamo tirpalo temperatūrai, dujų tirpumas mažėja, todėl jų surenkama daugiau – 1 taškas.	1
5.	1. Apskaičiuotas išsiskyrusių dujų kiekis – 1 taškas. $n = \frac{It}{Fz} = \frac{0,10\text{A} \cdot 7200\text{s}}{96485\text{As/mol} \cdot 2} = 0,0037 \text{ mol}$ 2. Apskaičiuotas Cl_2 dujų tūris ml – 1 taškas. $V(\text{Cl}_2) = 0,0037 \text{ mol} \cdot 22,4 \text{ l/mol} = 0,0828 \text{ l} = \mathbf{83 \text{ ml}}$ Atsakymas: $V(\text{Cl}_2) = 83 \text{ ml}$. Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.	2
Iš viso		7

3 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.	Ca^{2+} arba Mg^{2+} – 1 taškas.	1
2.	$\text{CO}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCO}_3^- + \text{OH}^-$ arba $\text{CO}_3^{2-} + 2\text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_2\text{CO}_3 + 2\text{OH}^-$ – 2 taškai.	2
3.	$\begin{array}{c} \text{C}_{17}\text{H}_{33}\text{COO}-\text{CH}_2 \\ \\ \text{C}_{17}\text{H}_{33}\text{COO}-\text{CH} \\ \\ \text{C}_{17}\text{H}_{33}\text{COO}-\text{CH}_2 \end{array} + 3\text{NaOH} \longrightarrow \begin{array}{c} \text{HO}-\text{CH}_2 \\ \\ \text{HO}-\text{CH} \\ \\ \text{HO}-\text{CH}_2 \end{array} + 3\text{C}_{17}\text{H}_{33}\text{COONa} \quad - 2 \text{ taškai.}$	2
4.	$\begin{array}{c} \text{H} \quad \text{H} \quad \text{O} \\ \quad \quad \\ \text{H}-\text{C}-\text{C}-\text{C}-\text{O}-\text{H} \\ \quad \\ \text{H} \quad \text{N} \\ \quad \\ \text{H} \quad \text{H} \end{array} \quad \text{arba} \quad \begin{array}{c} \text{H} \quad \text{H} \quad \text{O} \\ \quad \quad \\ \text{H}-\text{S}-\text{C}-\text{C}-\text{C}-\text{O}-\text{H} \\ \quad \\ \text{H} \quad \text{N} \\ \quad \\ \text{H} \quad \text{H} \end{array} \quad - 1 \text{ taškas.}$	1
5.	<p>Gyvūninės kilmės riebalai yra sočiųjų riebalų rūgščių esteriai, o augalinės kilmės riebalai yra nesočiųjų riebalų rūgščių esteriai – 1 taškas.</p> <p>arba</p> <p>Augalinės kilmės riebalų molekulėse yra dvigubųjų ryšių tarp anglies atomų, o gyvūninės – nėra – 1 taškas.</p>	1
6.	<p><u>I sprendimo būdas</u></p> <p>1. Iš grafiko apskaičiuota išsiskyrusio CO_2 masė – 1 taškas. $m(\text{CO}_2) = 0,255 \text{ g} - 0,15 \text{ g} = 0,105 \text{ g}$</p> <p>2. Apskaičiuotas CO_2 molekulių skaičius – 1 taškas. $n(\text{CO}_2) = 0,105 \text{ g} / 44 \text{ g/mol} = 0,00239 \text{ mol}$</p> <p>3. Apskaičiuota junginio $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot x\text{H}_2\text{O}_2$ molinė masė – 1 taškas. $M(\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot x\text{H}_2\text{O}_2) = 0,5 \text{ g} / 0,00239 \text{ mol} = 209 \text{ g/mol}$</p> <p>4. Pagal apskaičiuotą junginio $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot x\text{H}_2\text{O}_2$ molinę masę nustatyta formulė – 1 taškas. $M(\text{Na}_2\text{CO}_3) + x \times M(\text{H}_2\text{O}_2) = 209 \text{ g/mol}$ $106 \text{ g/mol} + x \times 34 \text{ g/mol} = 209 \text{ g/mol}$ $x = 3$</p> <p>Junginio formulė yra $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 3\text{H}_2\text{O}_2$. Atsakymas: junginio formulė yra $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 3\text{H}_2\text{O}_2$.</p> <p><u>II sprendimo būdas</u></p> <p>1. Iš grafiko apskaičiuota suskilusio H_2O_2 masė – 1 taškas. $m(\text{H}_2\text{O}_2) = 0,5 \text{ g} - 0,255 \text{ g} = 0,245 \text{ g}$</p> <p>2. Apskaičiuotas H_2O_2 kiekis – 1 taškas. $n(\text{H}_2\text{O}_2) = 0,245 \text{ g} / 34 \text{ g/mol} = 0,0072 \text{ mol}$</p> <p>3. Iš grafiko rasta susidariusio Na_2CO_3 masė ir apskaičiuotas Na_2CO_3 kiekis – 1 taškas. $n(\text{Na}_2\text{CO}_3) = 0,255 \text{ g} / 106 \text{ g/mol} = 0,00239 \text{ mol}$</p> <p>4. Nustatyta junginio $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot x\text{H}_2\text{O}_2$ formulė – 1 taškas. $x = 0,0072 \text{ mol} / 0,00239 \text{ mol} = 3$</p> <p>Atsakymas: junginio formulė yra $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 3\text{H}_2\text{O}_2$. Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</p>	4
Iš viso		11

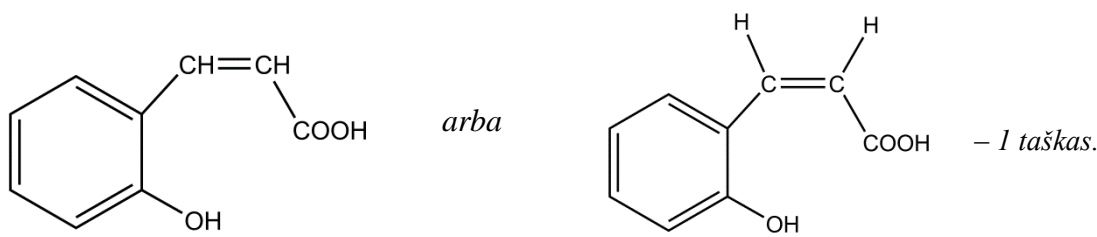
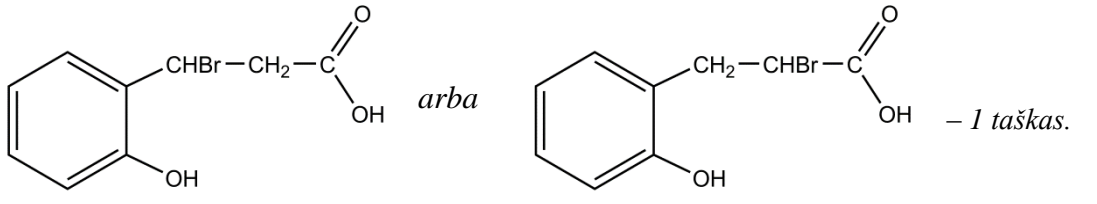
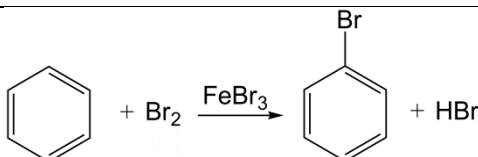
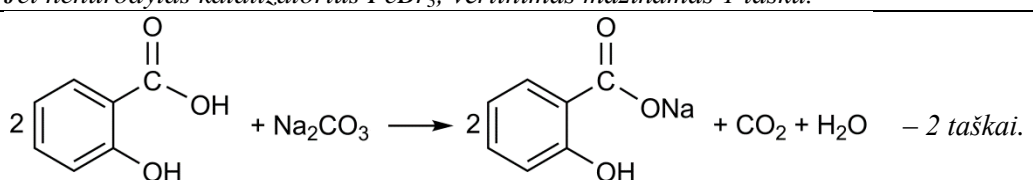
4 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.	Jei nurodyta –3, vertinama 1 tašku. Jei nurodyta 3 –, vertinama 0 taškų.	1
2.	40 neutronų – 1 taškas.	1
3.	2, 8, 18, 3 – 1 taškas. Jei nurodyta $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^{10} 4s^2 4p^1$ – 1 taškas.	1
4.	Skystoji arba (s) – 1 taškas.	1
5.	$Ga_2O_3(k) + 2KOH(aq) + 3H_2O(s) \rightarrow 2K[Ga(OH)_4](aq)$ – 2 taškai.	2
6.	<p>1. Apskaičiuotas O_2 kiekis – 1 taškas.</p> $n(O_2) = 13,44 \text{ l} / 22,4 \text{ l/mol} = 0,6 \text{ mol}$ <p>2. Pagal reakcijos lygtį rasta, kiek deguonies sureagavo ir kiek produktų susidarė – 1 taškas.</p> $\begin{array}{ccccccc} x & 0,75x & 0,5x & 1,5x & & & \\ 4NH_3(d) + 3O_2(d) & \rightarrow & 2N_2(d) + 6H_2O(d) & & & & \end{array}$ <p>3. Sudaryta ir išspręsta lygtis – 1 taškas.</p> $1,1(0,6 + x) = 0,6 - 0,75x + 0,5x + 1,5x$ $0,66 + 1,1x = 0,6 + 1,25x$ $0,15x = 0,06$ $x = 0,4 \text{ mol } NH_3$ <p>4. Iš reakcijos lygties apskaičiuota GaN masė – 1 taškas.</p> $GaN(k) + 3H_2O(s) \rightarrow Ga(OH)_3(k) + NH_3(d)$ $m(GaN) = 0,4 \text{ mol} \cdot 84 \text{ g/mol} = 33,6 \text{ g}$ <p>5. Apskaičiuota priemaišų masės dalis procentais mėginyje – 1 taškas.</p> $w\%(priemaišų) = (40 \text{ g} - 33,6 \text{ g}) \cdot 100 \% / 40 \text{ g} = 16 \%$ <p>Atsakymas: priemaišų masės dalis procentais GaN mėginyje 16 %.</p> <p>Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</p>	5
Iš viso		11

5 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.	SO ₃ – 1 taškas.	1
2.	Korozija arba rūdijimas – 1 taškas.	1
3.	Endoterminė reakcija – 1 taškas.	1
4.	Produktų išeiga mažėja – 1 taškas. Padidinus slėgį, pusiausiai pasislenka į reagentų pusę , kur dujų molekulių yra mažiau – 1 taškas.	2
5.	$K = \frac{c(\text{SO}_2)^2 \cdot c(\text{O}_2)}{c(\text{SO}_3)^2}$ – 1 taškas.	1
6.	<p>1. Iš grafiko rastas SO₂ koncentracijos pokytis per pirmąsias 7 minutes – 1 taškas. Pradinė SO₂ koncentracija $c(\text{SO}_2) = 0 \text{ mol/l}$ SO₂ koncentracija septintąją reakcijos minutę $c(\text{SO}_2) = 0,58 \text{ mol/l}$ Koncentracija pakito $\Delta c(\text{SO}_2) = 0,58 - 0 = 0,58 \text{ mol/l}$</p> <p>2. Apskaičiuotas vidutinis reakcijos greitis per pirmąsias 7 minutes – 1 taškas.</p> <p>$v = \Delta c / \Delta t = 0,58 / 7 = 0,083 \text{ mol}/(\text{l} \cdot \text{min})$ arba $v = \frac{1}{2} \Delta c / \Delta t = 0,58 / 7 \cdot 2 = 0,041 \text{ mol}/(\text{l} \cdot \text{min})$</p> <p>Atsakymas: vidutinis reakcijos greitis 0,083 mol/(l · min).</p> <p><i>Jei gautas atsakymas yra intervale 0,08–0,086 mol/(l · min), taškų skaičius nemažinamas. Jei gautas atsakymas yra intervale 0,04–0,044 mol/(l · min), taškų skaičius nemažinamas. Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</i></p>	2
7.	Tiesioginės ir atvirkštinės reakcijų greičiai yra vienodi – 1 taškas.	1
8.	Sumažinus temperatūrą – 1 taškas. Reakcijos greitis sumažėja – 1 taškas.	2
Iš viso		11

6 klausimas

Nr.	Teisingas atsakymas arba sprendimas	Taškai
1.		1
2.		1
3.	3 mol H ₂ – 1 taškas.	1
4.	1,2-etandiolis arba etan-1,2-diolis – 1 taškas.	1
5.	 <p><i>Jei nenurodytas katalizatorius FeBr₃, vertinimas mažinamas 1 tašku.</i></p>	2
6.		2
7.	<p>1. Apskaičiuotas įpilto NaOH kiekis – 1 taškas.</p> $n(\text{NaOH}) = 1,5 \text{ mol/l} \cdot 0,002 \text{ l} = 0,003 \text{ mol} = 3 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$ <p>2. Apskaičiuotas acetilsalicilo rūgšties kiekis 50 cm³ mėginyje – 1 taškas.</p> $n(\text{acetilsalicilo rūgšties}) = (3 \cdot 10^{-3} \text{ mol} - 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol}) / 3 = 3,33 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$ <p>3. Apskaičiuota acetilsalicilo rūgšties masė tabletėje – 1 taškas.</p> $n(\text{acetilsalicilo rūgšties}) = 3,33 \cdot 10^{-4} \text{ mol} \cdot 205 \text{ cm}^3 / 50 \text{ cm}^3 = 1,665 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$ $m(\text{acetilsalicilo rūgšties}) = 1,665 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot 180 \text{ g/mol} = 0,3 \text{ g}$ <p>4. Apskaičiuota acetilsalicilo rūgšties masės dalis procentais aspirino tabletėje – 1 taškas.</p> $\omega\%(\text{acetilsalicilo rūgšties}) = 0,3 \text{ g} / 0,350 \text{ g} \cdot 100 \% = 85,7 \%$ <p>Atsakymas: $\omega\%(\text{acetilsalicilo rūgšties}) = 85,7 \%$.</p> <p>Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimas.</p>	4
Iš viso		12